

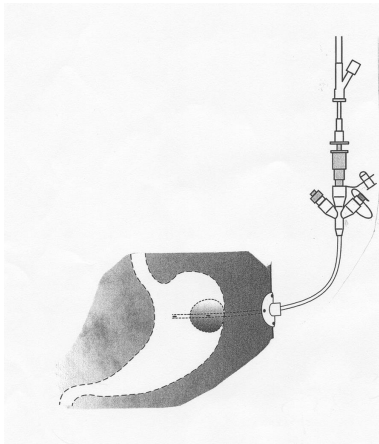

Gastrostomie katheter (maagsonde) met fixatieballon

Uw kind heeft een ballonkatheter voor het geven van voeding. De katheter gaat via een gaatje in de buikwand rechtstreeks naar de maag (gastrostoma).

De ballonmaagkatheter (gastrostomie katheter)

De ballonmaagkatheter heeft bij het uiteinde (in de maag) een ballonnetje dat met water gevuld moet worden. Dit ballonnetje houdt de katheter in de maag en voorkomt dat deze eruit gaat. Op de buik zit een fixatieplaatje om de katheter op de juiste plaats te houden. De katheter is aan het eind afgesloten met een dopje.

Waarom een maagkatheter?

Een maagkatheter kan nodig zijn, omdat voedselopname via de mond onvoldoende of belemmerd is. De katheter kan tijdelijk of blijvend zijn, afhankelijk van de reden waarom uw kind de katheter heeft.

Voordelen van een maagkatheter

- De meeste kinderen hebben eerst een slangetje via de neus naar de maag gekregen (neussonde). Maar voor veel kinderen en hun ouders is het steeds opnieuw inbrengen van dit slangetje een grote belasting. Wanneer u zelf de ballonmaagkatheter moet of wilt verwisselen, is dit veel minder ingrijpend voor uw kind dan het verwisselen van een neussonde.
- Een ander voordeel is dat de neusslijmvliezen en de keelholte niet meer door de neussonde geïrriteerd raken.
- Bij een maagkatheter is de fixatie met pleisters op de neus niet meer nodig. De maagkatheter zit onder de kleren en is daardoor minder opvallend. Uw kind kan zich vrijer bewegen. U moet er wel opletten dat de katheter nergens achter kan blijven hangen. Zorgt u er ook voor dat uw kind de katheter er niet uit trekt. Daarom is het verstandig om de katheter op de buik extra vast te plakken.

Verzorging van de katheter en geven van voeding

Van de verpleegkundig consulent WIS (Wond-, Incontinentie- en Stomazorg) heeft u uitleg gekregen over de verzorging van de katheter en hoe u de voeding via de maagkatheter moet geven en op welke punten u moet letten.

Sondevoeding

Uw kind krijgt de voeding via de katheter continu of in porties, verdeeld over de dag of alleen 's nachts. Een katheter noemen we ook wel een sonde. De voeding heet daarom sondevoeding. Dit is een dunne, vloeibare voeding en kan zowel met een spuit als met een pomp worden gegeven. De voeding is volwaardig en geadviseerd door de diëtist(e), in overleg met de arts.

Eten en drinken naast de sondevoeding

Van de arts hoort u of uw kind naast de sondevoeding ook andere dingen mag eten of drinken. De diëtist(e) bespreekt met u wat uw kind extra kan en mag eten en drinken. Dit hangt af van de reden waarom uw kind voeding per maagkatheter krijgt. Uw kind heeft tijdens het eten geen last van de katheter.

Mondverzorging

Als uw kind alleen sondevoeding krijgt, kauwt hij veel minder dan nodig is om voldoende speeksel te produceren. Hierdoor is hij vatbaarder voor ontstekingen en infecties in de mond. Goede mondverzorging is daarom belangrijk, zeker bij kinderen die uitsluitend sondevoeding krijgen. Poets minimaal 2 keer per dag de tanden van uw kind.

Medicijnen

U mag medicijnen geven via de PEG-katheter, maar let op: dit kan een verstopping veroorzaken. Wanneer u medicijnen via de katheter moet geven, dan is het belangrijk de katheter voor en na het geven van medicijnen door te spuiten met 5-10 ml lauw water. Bespreek met de behandelend arts van uw kind of u de voorgeschreven medicijnen via de PEG-katheter mag geven. Vergist u zich niet in het aansluitpunt voor de voeding en medicijnen en het aansluitpunt om de ballon te vullen of te legen.

Doorspuiten katheter

- Voor en na elke sondevoeding of het geven van medicijnen moet de katheter worden doorgespoten.
- Gebruikt uw kind geen sondevoeding of medicijnen via de katheter, dan moet u de katheter 1-2 keer per dag doorspuiten met 5-15 ml lauw water.

Wat te doen als de katheter verstopt is?

- Als de katheter verstopt zit, kunt u proberen om de katheter met warm water door te spuiten. Doe dit met een lichte druk, afgewisseld met het optrekken van de vloeistof uit de katheter.
- Lukt dit niet, dan kunt u het ook nog met Spa rood (of ander bronwater met koolzuur) proberen. Let er wel op dat sommige voedingen hierdoor juist gaan klonteren. Probeer dus eerst uit hoe de voeding van uw kind reageert op de Spa.

- Lukt het niet meer om de katheter door te spuiten, dan is het nodig een nieuwe katheter in te brengen.

Dagelijkse verzorging

De eerste dagen na de operatie kan de huid rondom de katheter wat gevoelig zijn. Het is ook normaal dat er in het begin wat vocht en bloed uit het gastrostoma (het gaatje in de buik) komt. Uw kind mag na het plaatsen van de maagkatheter **10 dagen niet in bad of onder de douche**.

Meestal zit de eerste katheter na de operatie vast met een hechting op de huid. Het is belangrijk om de huid en de insteekopening van de katheter dagelijks te controleren en schoon te maken met water. Ook zit de katheter met een pleister op de buik vastgeplakt. Dit geeft rust aan het gastrostoma, waardoor deze beter geneest.

Belangrijk: het fixatieplaatje mag u de eerste 10 dagen niet verplaatsen. Meestal zit de drain daarom aan het plaatje gehecht. Maar ook als dit niet zo is, mag het plaatje niet verschuiven. Er wordt een pleister rondom de katheter geplakt, zodat de katheter niet kan verschuiven.

De eerste 10 dagen na de operatie. Stap voor stap

- materiaal klaarleggen
- handen wassen
- oude pleisters op de buik verwijderen
- het fixatieplaatje voorzichtig opwippen, zonder deze te verschuiven en het gaasje verwijderen
- u maakt de huid schoon met een gaasje of wattenstokje met lauwwarm water (dit kan de eerste dagen pijnlijk zijn)
- na het schoonmaken dept u voorzichtig de huid met een gaasje droog
- als de huid rondom de katheter of het gastrostoma rood of vies is, kunt u deze schoonmaken met water
- er moet dagelijks een steriel, droog, ingeknipt gaasje op de insteekopening onder het fixatieplaatje van de katheter geplaatst worden. Dit gaasje zet u vast met een pleister en de katheter zet u vast met een pleister op de buik
- controleer of het fixatieplaatje nog steeds op de juiste plek zit
- wanneer het fixatieplaatje makkelijk wegschuift over de katheter, is het beter om voor het fixatieplaatje een stukje pleister rondom de katheter te bevestigen. De pleister zorgt ervoor dat de katheter niet verder de maag in kan glijden

Na 10 dagen. Stap voor stap

- materiaal klaarleggen
- handen wassen
- oude pleisters verwijderen
- het fixatieplaatje voorzichtig wat naar voren (dus van de huid af) schuiven
- de huid rondom het gastrostoma schoonmaken met een gaasje en lauw kraanwater (van binnen naar buiten)
- als de huid rondom de katheter of het gastrostoma rood of vies is, kunt u dit schoonmaken met water. U kunt de huid verzorgen met een barrierecrème.
- de huid droogmaken
- plaats dagelijks een steriel, droog, ingeknipt gaasje op de insteekopening onder het fixatieplaatje van de katheter. Dit gaasje zet u vast met een pleister
- schuif het fixatieplaatje weer terug op de buik en zet deze met een pleister rondom de katheter vast

Iedere week controleren van de ballon

Iedere week controleert u de ballon, hiermee voorkomt u dat het ballonnetje langzaam leegloopt en de katheter er voortijdig uitgaat.

Wat heeft u nodig? (voor een ballonkatheter met een ballon waarin 3-5 ml water moet)

- 1 lege spuit van 5 ml
- 1 steriele spuit, gevuld met 3-5 ml water of bronwater zonder koolzuur

Stap voor stap

- maak de pleisters los, ook die op de katheter boven het fixatieplaatje geplakt zit
- duw de katheter iets dieper in het kanaal
- plaats de lege spuit op de ballonaansluiting (= zijkanaal). Druk de spuit goed aan, zodat het ventiel open gaat staan
- trek het water op uit de ballonaansluiting van de maagkatheter. Het kan zijn dat er minder water in de ballon zit, omdat de ballon poreus is
- haal de spuit eraf en houdt de katheter met één hand vast, zodat deze er niet uit kan glijden
- zet de nieuwe spuit, gevuld met water of bronwater zonder koolzuur op de ballonaansluiting
- spuit, volgens afspraak, 3 tot 5 ml water in
- als het water erin zit, houdt u dan de stamper in de spuit tegen (zodat het water niet terug de spuit inloopt) en verwijder de spuit
- trek de ballonkatheter aan totdat u weerstand voelt en schuif het fixatieplaatje weer tot op de huid
- plaats een ingeknipt gaasje om de katheter
- breng weer een pleister aan vlak boven het fixatieplaatje en plak de katheter weer vast op de buik

Belangrijk: vult u de ballon nooit met lucht; lucht ontsnapt eerder uit de ballon.

Iedere 6 weken vervangen van de katheter

De katheter wordt iedere 6 weken verwisseld. De eerste keer gebeurt **altijd** door de chirurg. Daarna is er een kanaaltje gevormd, waardoor u dit zelf kunt leren van een bevoegde verpleegkundige. Dit kan de verpleegkundig consulent WIS zijn, maar ook uw wijkverpleegkundige.

Reservekatheter

Zorgt u er altijd voor dat u een reservekatheter op voorraad heeft. Wanneer de katheter eruit valt, is het de bedoeling dat er binnen **2 tot 4 uur** een nieuwe wordt ingebracht. Als u dit nog niet heeft geleerd, gaat u dan met de reservekatheter naar de spoedeisende hulp. Heeft u geen reservekatheter, dan kunt u ook de oude katheter opnieuw inbrengen en met een pleister vastzetten. Het gaat erom dat er een katheter in het stomagatje zit, om te voorkomen dat het gaatje dicht gaat.

Hoe steunt u uw kind

Het inbrengen van de katheter wordt meestal niet als vervelend ervaren. Het lukt over het algemeen heel goed om het verwisselen alleen te doen. Als uw kind echter erg onrustig is, kan het raadzaam zijn om met 2 personen de katheter te verwisselen. Eén persoon brengt de katheter in en de ander houdt uw kind vast. Bij het inbrengen moet uw kind liggen. Het is belangrijk dat u zelf de rust en de tijd ervoor neemt. Om uw kind af te leiden kunt u iets geven om mee te spelen. Het inbrengen van de katheter gaat makkelijker als uw kind niet huilt. Tijdens het huilen spannen de buikspieren zich aan, waardoor het inbrengen van de katheter moeizamer verloopt.

Niet kort na voeding of medicijnen

Verwissel de katheter niet kort nadat uw kind voeding of medicijnen heeft gekregen. De maag is dan gevuld en bij het verwijderen van de katheter loopt er maaginhoud uit het gastrostoma.

Wat heeft u nodig?

- de voorgeschreven maagkatheter
- lege 5 ml spuit
- 5 ml spuit, gevuld met water of bronwater (zonder koolzuur)
- glijmiddel
- gaasje 5 x 5 cm
- rolletje pleisters
- schaar

Stap voor stap

- leg de benodigdheden klaar
- bereid uw kind voor op het verwisselen van de katheter; vertel wat u gaat doen
- uw kind moet liggen of op schoot zitten
- was uw handen
- trek met een lege spuit via de zijopening van de katheter het water op uit het ballonnetje
- verwijder voorzichtig de katheter
- maak de insteekopening schoon en droog
- spuit wat glijmiddel op de katheter en zo nodig op de insteekopening
- schuif de nieuwe katheter voorzichtig $\pm$ 5 cm via de insteekopening de maag in
- sluit de katheter met het afsluitdopje af
- vul het ballonnetje met de voorgeschreven hoeveelheid water

- trek de katheter terug tot u weerstand voelt en schuif het fixatieplaatje tegen de huid aan
- plaats een ingeknipt gaasje onder het fixatieplaatje en plak dit vast
- plak de katheter op de buik vast met een stukje pleister en doe een stukje pleister op de katheter vlak boven het fixatieplaatje
- controleer of de katheter goed zit; de katheter zit goed, wanneer maaginhoud de katheter uitloopt
- ruim alles op en was uw handen

Wanneer contact opnemen?

Neemt u contact met ons op als:

- de katheter eruit valt en u nog niet heeft geleerd (of het lukt niet) om een nieuwe katheter in te brengen. Let op: binnen 6 weken na het aanleggen van de gastrostoma mag u **nooit** zelf de sonde terugplaatsen. Dit mag alleen de chirurg.
- de huid rondom de katheter rood en gezwollen is en de barrierecrème niet helpt
- er vocht of pus uit de insteekopening blijft lekken
- uw kind last heeft van (buik)pijn rond de katheter
- er wild vlees groeit naast de insteekopening. Wanneer dit overmatig is, kunnen wij u leren dit te behandelen
- er andere klachten zijn die met de katheter te maken kunnen hebben

Wanneer u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met de verpleegkundig consulent WIS. Suggesties en opmerkingen zijn altijd welkom.

Contact

- Verpleegkundig consulent WIS (010) 703 61 17 of e-mail: wiskids@erasmusmc.nl.
- Behandelend specialist van uw kind (010) 704 0 704 (buiten kantooruren en bij spoed).

